

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.154/2022/8.

A tanács tagjai:

Dr. Kovács Zsuzsanna a tanács elnöke

Dr. Zumbók Péter előadó bíró

Dr. Stark Marianna bíró

A felperesek:

felperes1 (cím1) I. rendű

felperes2 (cím2) II. rendű

felperes3 (cím3) III. rendű

A felperesek képviselője:

Dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd (cím4)

Az alperesek:

alperes1 (cím5) I. rendű

alperes2 (cím5) II. rendű

alperes3 (cím6) III. rendű

Az alperesek képviselője:

Szabó, Kocsis és Társa Ügyvédi Iroda (cím7, ügyintéző: dr. Kocsis Ádám ügyvéd)

A per tárgya:

személyiségi jogsértés megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

alperesek

A csatlakozó felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.679/2021/8/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 71.P.23.519/2018/133.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Megállapítja, hogy a felek a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Kötelezi az I-III. rendű alpereseket, hogy az illetékes állami adóhatóság felhívására egyetemlegesen fizessenek meg az államnak 336.000 (háromszázharminchatezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Kötelezi a II-III. rendű felpereseket, hogy az illetékes állami adóhatóság felhívására egyetemlegesen fizessenek meg az államnak 30.000 (harmincezer) forint le nem rótt csatlakozó felülvizsgálati illetéket.

Megállapítja, hogy a további 15.000 (tizenötezer) forint le nem rótt csatlakozó felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek az városrészi cím11i Társasház lakói. Az I. rendű felperes 2012 novemberében költözött a cím8 szám alatt lévő lakásba, a II. rendű felperes 2013 nyarán költözött a cím9 szám alatti szám emeleti lakásba, míg a III. rendű felperes 2012-ben költözött a cím10 szám alatti lakásba. Ebben az időszakban a társasház környéke beépítetlen volt, a bokrokkal, fákkal benőtt területet a társasház lakói pihenésre, illetőleg játszótérként használták. A környéken gyér volt az autós forgalom, a társasház csendes, pormentes helyen állt.

[2] A beépítetlen terület tulajdonosai az I-II. rendű alperesek voltak, akik 2017 májusában – építési engedély alapján – kezdtek hozzá a 632 lakásos, négy épületből álló „név” fantázianevű lakópark felépítéséhez. A kivitelezési munkákat fővállalkozóként a III. rendű alperes végezte, az építési engedély szerinti „A”, „B” és „C” megjelölésű épületek kivitelezése 2020 januárjának végéig tartott.

[3] Az építkezés nagy zajjal és porral járt, amely lehetetlenné tette a felperesek által lakott lakások teraszainak használatát. A zaj olyan mértékű volt, hogy az a lakásokon belül is zavarta az otthon nyugalalmát és az éjszakai pihenést, a por a zárt nyílászárókon át is bejutott a lakásokba. A III. rendű alperes a zajhatárérték túllépésének engedélyezése iránti kérelmet nyújtott be, amelyre megkapta a hatósági engedélyt. Az építési munkákkal együtt járó rezgések néhány napon át ugyancsak érezhetőek voltak a felperesek lakásaiban. Emellett számos más kellemetlenség is érte a felpereseket: az építkezésről bűz áradt át, a munkások hangosan kiabáltak, beláttak a társasházi lakásokba, az építkezéshez szükséges szállítások miatt megnőtt a környék forgalma, ami megnehezítette a társasház lakóinak közlekedését.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[4] A felperesek keresetükben kérték annak megállapítását, hogy az I-II. rendű alperesek azzal, hogy a „név” fantázianévű lakópark „A”, „B” és „C” épületeinek építetőként szükségtelenül zavarták a szomszédban lakókat – e körben a meglévő szomszédos lakóépületekhez, lakókörnyezethez igazodó építési módtól kirívóan eltérő műszaki-építési megoldást valósítottak meg, a kivitelezési munkák során nem akadályozták meg az építési engedélyt sértő munkavégzéseket, nem rendelték el zajvédő fal, hatékony pormentesítés és hatékony rezgésvédelem kialakítását, nem írtak elő olyan technológiai, munkaszervezési feltételeket, amelyek által az építkezés kevésbé lett volna zavaró a zaj-, por- és rezgéshatással kapcsolatban –, amivel megsértették a felperesek pihenéshez, hétvégi és éjszakai nyugalomhoz, valamint az egészséges és zavartalan környezethez fűződő személyiségi jogát. Kérték továbbá annak megállapítását, hogy a III. rendű alperes azzal a magatartásával, hogy kivitelezőként az „A” épület 2017. május 12-től 2019. október 14-ig tartó, illetőleg a „B” és „C” épület 2017. július 13-tól 2020. január 24-ig tartó kivitelezési időszaka alatt többször az építési engedély tilalma ellenére végzett munkákat, a munkavégzés során túllépte az zajhatárértéket, vasárnapi napokon, illetve munkaidőn túl is végzett zajjal járó építési munkákat, nem alakított ki zajvédőfalat, nem alkalmazott olyan technológiákat, amellyel a zaj- és porszennyezést, a rezgéseket a lehető legkisebb mértékűre csökkenthette volna, megsértette a felperesek pihenéshez, hétvégi és éjszakai nyugalomhoz, valamint az egészséghez és zavartalan környezethez fűződő személyiségi jogát. Kérték az alperesek eltiltását a további jogsértéstől, valamint megfelelő elégtétel adására kötelezését akként, hogy számukra külön-külön, valamennyiük által jegyzett, az elkövetett jogsértések és az elszenvedett kellemetlenségek miatti sajnálkozó levelet küldjenek. Ezt meghaladóan személyenként 2.000.000 forint sérelemdíj és annak 2017. május 12-től számított késedelmi kamatának megfizetésére kérték kötelezni az alpereseket.

[5] Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és másodfokú ítélet

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresettel egyezően állapította meg a felperesek személyiségi jogainak az alperesek általi megsértését. Az alpereseket a felperesek részére személyenként 1.700.000 forint sérelemdíj és annak 2017. május 12-től járó késedelmi kamatának egyetemleges megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Az alpereseket 3.886.200 forint perköltségnek a felperesek javára történő egyetemleges megfizetésére kötelezte.

[7] Kifejtette, hogy a felperesek által lakott társasházi lakások megvásárlásakor tett, az esetleges későbbi építkezésre vonatkozó eladói tájékoztatáshoz kapcsolódó joglemondó nyilatkozatot nem lehet kiterjesztően értelmezni, a joglemondás nyilvánvalóan nem a jogsértő cselekmények vonatkozásában történt, és a későbbi építető nem kapott felhatalmazást a szomszédos ingatlanok lakói bármely jogának megsértésére. Figyelemmel volt arra is, hogy az I. és III. rendű felperesek nem voltak alanyai az adásvételi szerződéseknek. Hivatkozása szerint ugyan a felpereseknek számítaniuk kellett a terület későbbi esetleges beépítésére, azonban az alperesek cselekménye a jogos érdekeik sérelmével járó, szükségtelen zavarást valósított meg.

[8] A perbeli szakértői bizonyítás kapcsán nem látta akadályát annak, hogy párhuzamosan készüljön el a felperesek indítványára kirendelt szakértői vélemény a zavarás szükségtelensége tárgyában, valamint az alperesek megbízásából a zavaró hatások csökkentése céljából tett intézkedések megfelelőségét vizsgáló magánszakértői vélemény. A kirendelt szakértő szakvéleményéből csak azokat a megállapításokat vette figyelembe, amelyek a felperesek érdekkörébe tartozó szakkérdésekre adtak választ. E részében az említett szakvéleményt aggálymentesnek minősítette, és az alapján rögzítette, hogy az építkezés idején a zajkibocsátási határértékeket rendszeresen és jelentős mértékben túllépték, ami hosszú időn keresztül jelentős negatív hatást gyakorolt a felperesek életminőségére. A tanúvallomások mellett a zajhatárérték túllépésének engedélyezése iránti kérelemmel is alátámasztottnak tekintette, az alperesek tudták, hogy a zajterhelés meghaladta az irányadó határértékeket. Mindazonáltal utalt arra, hogy a szükségtelen zavarás abban az esetben is megállapítható, ha a zajhatás a jogszabályi határértékeken belül marad. Ugyancsak a kirendelt szakértő szakvéleménye alapján állapította meg, hogy a porterhelést a földmunkák időszakában a felszíni talajréteg nedvesítésével, a későbbiekben pedig a daraboló eszközök megfelelő megválasztásával és megfelelő teljesítményű ipari porszívók alkalmazásával lehetett volna csökkenteni.

[9] Ezzel szemben a magánszakértő zajvizsgálatra vonatkozó kérdésekre adott válaszainak figyelembevételét mellőzte, mégpedig arra hivatkozással, hogy a kirendelt szakértő részére feltett kérdések megismétlésére a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 302. § (5) bekezdése értelmében nincs eljárásjogi lehetőség; emellett a magánszakértő zaj- és rezgésvédelmi kompetenciával sem rendelkezett. A magánszakértői vélemény hiányosságaként jelölte meg, hogy az kizárólag általános jellegű technológiai leírásokat tartalmaz, és hiányoznak belőle az adott beruházásra vonatkozó konkrét megállapítások. Emiatt arra az álláspontra helyezkedett, hogy a magánszakértői vélemény aggályos, az alperesek bizonyítási körébe tartozó tények bizonyítására nem alkalmas, és ezért azt a Pp. 318. § (1) bekezdése szerint a bizonyítékok köréből mellőzte.

[10] A bizonyítékmérlegelés eredményeként arra a következtetésre jutott: a felperesek sikeresen bizonyították, hogy az építkezés zavaró hatása szükségtelen mértékű volt, különösen a jogszabályi határértékeket túllépő zaj-, por- és rezgéshatás miatt, valamint az esetenként este 20 óra utáni, illetőleg a vasárnapi munkavégzés miatt. Az elszenvedett személyiségi jogi sérelmekre tekintettel, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:52. § (1) bekezdése alapján megalapozottnak tartotta a felperesek sérelemdíj iránti igényét. A sérelemdíj mértékét pedig a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, továbbá a jogsértéseknek a felperesekre és a környezetükre gyakorolt hatására figyelemmel állapította meg.

[11] A megfelelő elégtétel adására irányuló kereseti kérelem elutasítását azzal indokolta, hogy jogi személy nem képes sajnálkozásra, avagy megbánásra, és ezért sajnálkozó tartalmú levél megküldésére sem kötelezhető.

[12] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett – a keresetnek helyt adó – rendelkezéseit részben megváltoztatta, a zajvédő fal, a hatékony rezgésvédelem kialakításának, valamint a rezgéshatást csökkentő technológiai, munkaszervezési feltételek előírásának, alkalmazásának elmulasztásával kapcsolatos jogsértések megállapítására vonatkozó rendelkezéseket mellőzte, a felpereseket megillető sérelemdíj összegét személyenként 1.400.000 forintra, míg a felpereseket együttesen megillető elsőfokú perköltség összegét 1.440.000 forint plusz áfa összegre leszállította, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[13] Az elsődlegesen vizsgált fellebbezési kérelem tekintetében azt állapította meg, hogy a Pp. 381. §-ában meghatározott, az elsőfokú bíróság ítéletének mérlegelhető hatályon kívül helyezésére okot adó eljárási szabálysértés nem történt. Kiemelte: az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából világosan kiderül, hogy az elsőfokú bíróság milyen szempontok mentén hozta meg érdemi döntését, és utalt az általa alkalmazott jogszabályokra is. Az alpereseknek a bizonyítékok nem megfelelő értékelésére, a magánszakértői vélemény indokolatlan mellőzésére és a további bizonyítási indítványok alaptalan elutasítására vonatkozó fellebbezési hivatkozásait illetően azt állapította meg, hogy ezek az eljárási szabálysértések megvalósulásuk esetén sem vezethetnének az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséhez, mivel a másodfokú bíróság reformatórius jogkörében eljárva a bizonyítékokat felülmérlegelheti, és az elsőfokú bíróság által mellőzött bizonyítást is foganatosíthatja. Ennek ellenére a bizonyítási eljárás kiegészítését nem tartotta szükségesnek.

[14] A Pp. 370. § (1) bekezdésére figyelemmel elvégzett érdemi felülbírálat során mindenekelőtt kifejtette, hogy a felperesek – a kereset pontosításában és a keresetlevélben előadottakból kitűnően – a szomszédságukban zajló építkezés zavaró hatása folytán elszenvedett személyiségi jogsérelmek szankcióinak alkalmazása iránt léptek fel igényvel. Hangsúlyozta, hogy bár a felperesek a jogalap körében a Ptk. 2:53. §-át is megjelölték, de kártérítési igényt nem érvényesítettek, egyértelmű előadásuk szerint sérelemdíj jogcímén léptek fel pénzköveteléssel. Ehhez képest az alpereseknek a „keresetváltoztatás” aggályosságával összefüggő fellebbezési érvelését nem tartotta megalapozottnak.

[15] Abból indult ki, hogy a felperesek állítása szerint az alperesek megsértették a dolog használatának a Ptk. 5:23. §-ában meghatározott magánjogi korlátját; és az alperesek részéről nem vitatottnak tekintette, hogy ez az általános szomszédjogi szabály vonatkozik a építkezéssel szükségszerűen együtt járó, az építési terület mellett (szomszédságában) lakókra gyakorolt zavaró hatások megítélésére.

[16] Az alpereseknek azt a fellebbezési hivatkozását, hogy a fenti szabály megszegése jogkövetkezményének érvényesíthetőségét a felpereseknek a később beépítendő terület szomszédságában lévő társasházba való beköltözése mint ráutaló magatartás kizárta, megalapozatlannak tartotta. Ezt az I. és III. rendű felperesek esetében – az elsőfokú bírósággal egyezően – azzal indokolta, hogy ők nem voltak szerződő felek. A II. rendű felperes adásvételi szerződésben tett jognyilatkozatának a Ptk. 6:8. § (1) és (3) bekezdése szerinti értelmezésekor szintén arra a következtetésre jutott, hogy a II. rendű felperes a szükségtelen zavarásba és a személyiségi jogainak megsértésébe nem egyezett bele.

[17] Az alperesek védekezésének lényegét abban határozta meg, hogy az építkezés szomszédokra gyakorolt zavaró hatása nem volt szükségtelen mértékű. Ennek megfelelően – a Ptk. 1:4. § (1) bekezdésére, a 2:52. § (2) bekezdésére és 6:519. §-ára hivatkozással – rögzítette: míg a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy az építkezés szükségtelen mértékű zavaró hatásával való okozati összefüggésben következtek be a személyiségi jogi

sérelmeik, addig a mentesülés érdekében az alpereseknek azt kellett bizonyítaniuk, hogy az általában elvárható módon jártak el a zavaró hatások csökkentése érdekében. Megállapította azt is, hogy a felek ennek figyelembevételével indítványoztak szakértői bizonyítást, és az elsőfokú bíróság az indítványoknak helyt adott, lehetővé tette, hogy a felek a szakértőkhöz kérdéseket intézzenek, és a szakvéleményekre észrevételeket tegyenek. Lényegesnek tartotta továbbá, hogy mivel a szakvélemények más-más szakkérdésekre adtak választ, ezért azok „ütköztetésére” nem volt lehetőség. Helyesnek minősítette az elsőfokú bíróságnak azt az eljárását is, hogy mellőzte a III. rendű alperes ügyvezetőjének és a felperesek indítványára kirendelt szakértőnek az együttes meghallgatását. Az elsőfokú bírósággal ellentétben ugyanakkor az alperesek indítványára alkalmazott magánszakértő szakvéleményét nem tartotta aggályosnak, és ezért nem tartotta mellőzhetőnek. Emiatt a bizonyítékok mérlegelését teljes körűen elvégezte, és annak során a magánszakértői vélemény bizonyító erejét más bizonyítékokkal és egyéb peradatokkal összevetve állapította meg.

[18] Az építkezés zavaró hatásai közül a felperesek által kiemelt jelentőségűnek tekintett zajártalom esetében a zavarás szükségtelen mértékét a kirendelt szakértő szakvéleményével alátámasztottnak találta. Az e szakvélemény alapjául szolgáló zajmérés elvégzését megfelelőnek nevezte, és figyelembe vette a kirendelt szakértőnek azt a megállapítását, amely szerint az építkezésről áthallatszó zaj jelentős mértékben túllépte az egy évnél hosszabb építkezés esetén megadott határértéket. Arra is utalt, hogy az alperesek nem csupán a lakóövezetben irányadó önkormányzati rendelet zajvédelmi előírásait szegték meg, hanem szembehelyezkedtek az elsőfokú bíróság ideiglenes intézkedésével is. Hangsúlyozta továbbá, hogy a jogági jogellenesség hiánya nem ad önmagában mentesülést a dolog használatának magánjogi korlátja alól.

[19] Értékelése szerint a fentiekkel szemben az alperesek alaptalanul kifogásolták a zajmérés módját, és vonták kétségbe a mérés eredményét, az észrevételeik megtételekor ugyanis a magánszakértői véleményből indultak ki, holott az általuk megbízott magánszakértő a zajvédelem területén kompetenciával nem rendelkezett. Kiemelte: az alperesek azzal tehetők volna kétségessé a zajszintmérés helyességét, ha maguk is végeztek volna méréseket, a kivitelezés során azonban elmaradt a zajvédelmi kontroll kiépítése. A zajmérés elmaradása és határérték túllépése engedélyezésének többszöri kérelmezése alapján azt a következtetést is okszerűnek tartotta, hogy az alperesek tisztában voltak a határértéket meghaladó zajkibocsátással.

[20] Rámutatott: a kirendelt szakértő a monitorozáson kívül is több olyan lehetőségre hivatkozott, amelyek alkalmazásával csökkenthető lett volna a zajterhelés, az építkezés megvalósítása azonban ennek az elvárásnak nem felelt meg. Kitért azonban arra is, hogy a kirendelt szakértő az említett lehetőségek között nem jelölte meg a zajvédő fal felállítását, éppen ezért nem bizonyított, hogy az általában elvárható intézkedés lenne a hasonló volumenű építkezések esetén.

[21] Mindezekkel szemben – egyetértve az elsőfokú bírósággal – a magánszakértői véleménynek az általánosságokban megfogalmazott, az építkezés egyedi sajátosságait figyelmen kívül hagyó megállapításait nem tartotta alkalmasnak annak bizonyítására, hogy az alperesek a tervezés és a kivitelezés során az elvárhatóság követelményének megfelelően jártak el a zavaró hatások – a zaj- és a porkibocsátás – mérséklése érdekében.

[22] Az építkezés felperesekre gyakorolt szükségtelen mértékű zavaró hatását a kirendelt szakértő szakvéleménye mellett a meghallgatott tanúk vallomásaival is bizonyítottan tekintette. A tanúvallomások elsőfokú bíróság részéről történt értékelését okszerűnek minősítette, és – a fellebbezésben előadottakkal ellentétben – a tanúvallomások bizonyító erejét sem tartotta kétségessnek. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a társasház

közös képviselőjének az alperesek által indítványozott tanúkenti meghallgatása szükségtelen volt.

[23] A kirendelt szakértő szakvéleménye és a tanúvallomások alapján az építkezésről kiáramló por szükségtelen mértékű zavaró hatását is bizonyítottnak fogadta el, és ehhez képest a magánszakértői véleményt e körben sem tartotta alkalmasnak az elvárható magatartás megvalósulásának bizonyítására. Az ugyancsak bizonyítottan megvalósult rezgés hatás tekintetében viszont figyelemmel volt arra, hogy az csupán néhány napig zavarta a felperesek otthoni nyugalma, ezért azt időbeli korlátozottsága folytán nem tartotta szükségtelen mértékűnek. A jogsértés megállapítására vonatkozó ítéleti rendelkezésekből ezért nem csupán a zajvédő fal kialakításával, de a rezgésvédelemmel kapcsolatos megállapításokat is mellőzte.

[24] A sérelemdíj mértékének leszállítását a jogsértő magatartás szűkítése miatt annak ellenére is indokoltnak tartotta, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen határozta meg az e körben figyelembe vett szempontokat. Arra is utalt, hogy az így megállapított sérelemdíj nagyságrendjében arányosságot mutat a KÖKI terminál építésével összefüggésben megítélt sérelemdíjak összegével.

[25] Az elsőfokú perköltség összegének leszállítását azzal indokolta, hogy bár nem volt akadálya a Pp. 83. § (3) bekezdése alkalmazásának, és az ügy bonyolultságára tekintettel az ügyvédi munkadíj felemelése is szükséges volt, de azt az elsőfokú bíróság túlzó összegben állapította meg. Emiatt az ügyvédi költség összegét a kifejtett ügyvédi tevékenység munka- és időigényességére figyelemmel csökkentette.

A felülvizsgálati kérelem, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelmek

[26] A jogerős ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan a kereset teljes elutasítását, harmadlagosan a felpereseket személyenként megillető sérelemdíj összegének 50.000 forintra való leszállítását kérték.

[27] Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 170. § (2) bekezdés *a*) pontját, 268. § (1) bekezdését, 279. § (1) bekezdését, 304. § (2) bekezdés *c*) pontját, 316. § (1) bekezdés *a*) és *b*) pontját, valamint (2) bekezdését, 317. § (1) bekezdés *d*) pontját, 370. § (1) bekezdését és 373. § (4) bekezdését jelölték meg.

[28] Hivatkozásuk szerint a másodfokú bíróság – az elsőfokú bíróságtól eltérően – nem helyezkedhetett volna arra az álláspontra, hogy a magánszakértői vélemény nem tekinthető aggályosnak, ha ezzel szemben rögzíti, hogy az csak általánosságokban megfogalmazott megállapításokat tartalmaz, s ennél fogva a bizonyításra alkalmatlan. Hangsúlyozták, hogy az anyagi pervezetés körében a Pp. a bíróság kötelezettségévé teszi a fél figyelmen kívül hagyását a magánszakértői vélemény aggályosságára, azonban ennek az adott esetben sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem tett eleget. Arra is utaltak, hogy a magánszakértői vélemény – egyébként kiküszöbölhető – hiányossága az elsőfokú bíróság ellentmondó pervezetéséből fakadt, az általa adott tájékoztatás ellenére ugyanis előbb a magánszakértői vélemény benyújtására kötelezte őket, és a kirendelt szakértő csak ezt követően állította ki a szakvéleményét. Mindazonáltal előadták, hogy a magánszakértői vélemény a zavaró hatások

csökkentésének érdekében szükséges konkrét intézkedéseket is meghatározta, de azokat a másodfokú bíróság nem vette figyelembe.

[29] A kirendelt szakértő szakvéleményét – a fellebbezésükben foglaltakkal egyezően – aggályosnak tartották azért, mert a zajmérést nem a kirendelt szakértő végezte, annak során a szakértő nem volt jelen, és a zajvizsgálati szakvélemény sem a szakértő nyilvántartási számának feltüntetését, sem a szakértő bélyegzőjének lenyomatát nem tartalmazza. Mindennek azért is tulajdonítottak különös jelentőséget, mert álláspontjuk szerint a másodfokú bíróság a sérelemdíj mértékét főként a „hiteltelen zajmérés eredményét legitimáló” szakvélemény alapján állapította meg. Éppen ezért állították, hogy a jogerős ítélet indokolásával ellentétben a zajmérés módját és a mérés eredményét megalapozottan kifogásolták. Ehhez képest sérelmezték, hogy az adott szakkérdésben általuk beszerzett szakértői állásfoglalást a másodfokú bíróság bizonyítékként nem értékelte, az utólagosan felajánlott bizonyítást mellőzte. A kirendelt szakértő szakvéleményét azért is aggályosnak tartották, mert állításuk szerint a mindösszesen két napon, szakértelemmel nem rendelkező személy közreműködésével felvett mérés eredményeit vetítette egy kétéves építkezésre.

[30] Kifogásolták, hogy a másodfokú bíróság az általuk bizonyítandó tények kapcsán is a kirendelt szakértő szakvéleményét vette figyelembe.

[31] A jogerős ítéletnek a jogági jogellenességhez kapcsolódó indoka tekintetében hivatkoztak arra, hogy abból következően a zaj- és rezgésvédelmi határértékek túllépése sem feltétlenül eredményez szükségtelen zavarást. Érvelésük szerint pedig mindez a magánszakértői vélemény aggályosságának kiküszöbölésével lett volna vizsgálható.

[32] Előadták, hogy noha a fellebbezésükben vitatták a felperesek sérelemdíjra való jogosultságát, a másodfokú bíróság ezt mégsem vette figyelembe.

[33] Megismételték, hogy a felperesek kereseti kérelme nem volt határozott, az ugyanis részben sérelemdíj, részben kártérítés megfizetésére irányult, és a felperesek – a jogerős ítélet indokolásával szemben – nem csak a jogalap körében, hanem a kereseti kérelmükben is megjelölték a Ptk. 2:53. §-át.

[34] Megítélésük szerint a másodfokú bíróság a II. rendű felperes joglemondó nyilatkozatát is tévesen értelmezte, abból ugyanis a kiterjesztő értelmezés nélkül is az a következtetés vonható le, hogy a II. rendű felperes a környékbeli építkezéssel összefüggésben semmilyen igényt nem kívánt érvényesíteni.

[35] Változatlanul sérelmezték az elsőfokú eljárásban meghallgatott tanúk vallomásainak bizonyítékként történt értékelését. Ezt azzal indokolták, hogy a tanúk – a felperesek jogi képviselőjének adott meghatalmazásokból kitűnően – ugyanúgy igényt kívánnak velük szemben érvényesíteni, és ezért érdekeltek voltak a felperesek pernyertességében.

[36] A társasház közös képviselőjének tanúkenti meghallgatását és a III. rendű alperes ügyvezetőjének személyes meghallgatását továbbra is indokoltnak tartották, s emiatt kifogásolták az erre irányuló bizonyítási indítványaik elutasítását. Emellett állították, hogy a másodfokú bíróság több általuk csatolt okirat tartalmát is figyelmen kívül hagyta, és közülük a zajfelügyeleti hatóság határozatát azért tartották lényegesnek, mert az részletesen tartalmazza az általuk a zajcsökkentés körében tett intézkedéseket, egyúttal rögzíti a további zajcsökkentési lehetőségek, köztük a zajvédő fal létesítése lehetőségének kizártságát.

[37] A felperesek csatlakozó felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság ítélete fellebbezett rendelkezéseinek helybenhagyására irányult.

[38] Megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 2:52. § (3) bekezdését, a Pp. 80. §-át, 81. § (1) és (2) bekezdését, 82. § (3) bekezdését, valamint 279. § (1) és (3) bekezdését, a bírósági

eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 2. § (1) bekezdés *a*) pontját és (2) bekezdését jelölték meg.

[39] Érvelésük szerint a perben kirendelt szakértő szakvéleménye bizonyította, hogy bár az építkezés egész időszakához képest a zavaró és határértéket is meghaladó rezgések egy kisebb időszakra koncentráálódtak, azok intenzívek voltak, a zajhoz hasonló zavarást valósítottak meg, és azokat az alperesek jelentősen csökkenthetnék volna egy másik technológia alkalmazásával. Emiatt sérelmezték, hogy a másodfokú bíróság ugyan az említett szakvéleményt az elsőfokú bírósággal egyezően aggálymentesnek tekintette, a rezgésterhelés rövidebb idejére hivatkozással mégis mellőzte a jogsértés megállapítására vonatkozó rendelkezést. Álláspontjuk szerint a zavarás szükségtelensége körében nem azt kell vizsgálni, hogy egy zavaró hatás mennyi ideig tart, hanem a zavarás jellegére és arra kell figyelemmel lenni, hogy azt megfelelő odafigyelés, gondos eljárás mellett lehetett volna-e csökkenteni.

[40] Állították, hogy a sérelemdíj mértékét a másodfokú bíróság ésszerű indokok nélkül, az alperesek jogsértő magatartásának önkényes és a bizonyítékértékelési szabályokat megsértő leszűkítésére tekintettel csökkentette, figyelmen kívül hagyva a jogsértés jellegét, annak kiemelkedő súlyát, a felróhatóságot, valamint a jogsértés hatásait. Hivatkozásuk szerint ez a mérséklés még abban az esetben is indokolatlan és kirívóan jelentős mértékű, ha a másodfokú bíróság által megjelölt okból szükséges lenne.

[41] A másodfokú bíróság által javukra megítélt első- és másodfokú perköltség összegét is kifogásolták. Előadták, hogy annak meghatározása a vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértésével, a kifejtett jogi képviseleti tevékenységgel arányban nem állóan történt.

[42] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezésének hatályában fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

[43] A Kúria mindenekelőtt utal arra, hogy az alperesek szükségtelenül terjesztettek elő felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet. Ennek során abból kellett kiindulni, hogy a Pp. 7. § (1) bekezdés 18. pontja szerint vagyoni jogi per az a per, amelyben az érvényesített igény a fél a vagyoni jogain alapul, vagy az igény értéke pénzösszegben kifejezhető. A személyiségi jogi perek közül vagyoni jogi pernek minősülnek a sérelemdíj megfizetése iránt indított perek, míg nyilvánvalóan nem vagyoni jogi perek az objektív szankciók érvényesítése iránt indított személyiségi jogi perek. A Kúria a felülvizsgálat engedélyezésének szükségességét hivatalból vizsgálja. Amennyiben a fél szükségtelenül terjesztett elő engedélyezési kérelmet engedélyezés alá nem eső ügyben, a Kúria az engedélyezési kérelem elbírálását mellőzi és – a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálhatósága esetén – a jogerős határozatot felülvizsgálja [1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 7. és 12. pont]. Figyelemmel kellett lenni továbbá arra, hogy a Pp. 408. § (1) bekezdése alapján a sérelemdíjra az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik (Kúria Pfv.IV.20.954/2021/4.). A Kúria ezért az alperesek által szükségtelenül előterjesztett engedélyezési kérelem elbírálását mellőzte.

[44] A felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem sem megalapozott.

[45] A Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között eljárva, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felek által megjelölt és érdemben vizsgálható okokból nem jogszabálysértő.

[46] A felülvizsgálatnak a felülvizsgálati kérelem által meghatározott korlátainak értelmezésekor a következőknek kellett jelentőséget tulajdonítani. A Pp. 413. § (1) bekezdés *b)* pontja értelmében a felülvizsgálati kérelemnek a beadványokra vonatkozó általános szabályok mellett tartalmaznia kell a jogszabálysértés pontos megnevezésével, a jogszabályhely megjelölésével azt az eljárási, illetve anyagi jogi szabálysértést, amely kihatott az ügy érdemi eldöntésére. Az 1/2017. Polgári jogegységi határozat szerint a Pp. alkalmazása körében is megfelelően irányadó 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontja ezzel egyezően a felülvizsgálati kérelem kötelező tartalmi kellékeként nevesíti a megsértett jogszabályhely konkrét megjelölését. Ugyanezen PK vélemény 5. pontja értelmében a Kúria által hozandó határozat tartalmára vonatkozó határozott kérelemnek minősül az is, ha a fél – a tartalmi követelményeknek egyébként megfelelő – kérelmében a jogerős határozat vagy mindkét fokú határozat hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság vagy az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kéri. Az alperesek elsődleges kérelme ennek megfelelő tartalmú volt, és ahhoz kapcsolódó jogszabálysértésként több, álláspontjuk szerint az ügy érdemi elbírálására lényegesen kiható eljárási szabálysértésre hivatkoztak. Mivel azonban a felülvizsgálati kérelmükben egyetlen anyagi jogi jogszabályhely megsértését sem állították, ezért az eshetőlegesen előterjesztett, másodlagos és harmadlagos kérelmeik kizárólag abban az esetben lettek volna teljesíthetőek, ha a megjelölt eljárási szabálysértések közül a Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértése, vagyis a bizonyítékmérlegelés általuk ismertetett hibája megállapítható lett volna.

[47] Az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 4. pontja szerint, ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előzőekben meghatározott tartalmi követelményekkel. Ezzel szemben az alperesek a felülvizsgálati kérelmükben adekvát jogszabályi hivatkozás, a megsértett anyagi jogi jogszabályhely feltüntetése nélkül vitatták a másodfokú bíróságnak a jogági jogellenesség kérdésében kifejtett jogi álláspontját, és hivatkoztak a II. rendű felperes joglemondásának jogszabálysértő értelmezésére. E felülvizsgálati támadások ezért érdemben nem voltak vizsgálhatóak.

[48] Az alpereseknek a kereseti kérelem határozatlanságával összefüggő, már a fellebbezésükben is előadott érvelése szerint a kereseti kérelem azért nem felelt meg a Pp. 170. § (2) bekezdés *a)* pontjában foglaltaknak, mert a felperesek a jogalap körében és a kereseti kérelemben is feltüntették a Ptk. 2:53. §-át, ehhez képest a sérelemdíjként és a kártérítésként követelt összeget nem jelölték meg. Az említett, a személyiségi jog megsértéséért való kártérítési felelősség szabályát tartalmazó jogszabályhelyre utalás nem csupán az érdemi tárgyalási szakban benyújtott, a kereseti tényállás kiegészítését tartalmazó beadványban, hanem már a keresetlevélben is szerepelt. Ez azonban nem jelentette a keresetlevél perfelvételre való alkalmatlanságát, és nem indokolhatta a keresetlevélnek a perindításkor hatályban volt Pp. 176. § (1) bekezdés *j)* pontja szerinti visszautasítását. Az ugyanis a felperesek által állított személyiségi jogsértések alkalmazni kért objektív szankcióinak megjelölése mellett tartalmazta az összecszerűségében – a kamatkövetelés vonatkozásában is – pontosan meghatározott pénzkövetelést, amelynek a felperesek jogállítása és jogi érvelése alapján egyértelműen beazonosítható jogalapja a sérelemdíj volt. Ennélfogva nem volt eljárásjogi akadálya a kereset érdemi elbírálásának.

[49] Az alperesek eljárási szabálysértésként hivatkoztak a szakértői bizonyítás hibáira. Ennek vizsgálatakor – miként az azonos tartalmú fellebbezési hivatkozásra figyelemmel a másodfokú bíróság is tette – a bizonyítási feladatoknak a bizonyítási érdek szerinti megosztásából kellett kiindulni. Ez az elsőfokú bíróság részéről a felülvizsgálati kérelemben is feltüntetett Pp. 265. § (1) bekezdésének megfelelően történt: a perfelvételi tárgyaláson a feleknek adott tájékoztatásának lényegi tartalma szerint míg a felpereseknek a személyiségi

jogaik alperesek általi megsértésével összefüggő kereseti tényállításaikat kellett bizonyítaniuk; addig az alperesekre hárult a felróhatóság hiányának, vagyis annak bizonyítása, hogy a zavarás a szükséges mértéket nem haladta meg. Mivel e tények bizonyítása szakértő alkalmazását is szükségessé tette, mind a felperesek, mind pedig az alperesek indítványozták a szakértői bizonyítás elrendelését. Habár az említett tájékoztatás értelmében az alpereseknek a felperesek bizonyítási érdekébe sorolt tények bizonyítottsága esetén kellett volna teljesíteniük a bizonyítással összefüggő feladataikat, ez – a Pp. 276. § (3) bekezdésére tekintettel – a bizonyítás felvételének sorrendjét illetően az elsőfokú bíróságot nem kötötte. Ebből következően a felülvizsgálati kérelemben kifejtettekkel szemben nem volt eljárásjogi akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság az alpereseket még azt megelőzően hívja fel az általuk felhasználni indítványozott magánszakértői vélemény benyújtására, hogy a felperesek indítványára kirendelt szakértő az írásbeli szakvéleményét előterjesztette volna. Mivel pedig eltérő szakkérdésekről volt szó, ezért a Pp. 302. § (5) bekezdésében írt együttalkalmazási tilalom nem érvényesülhetett.

[50] A szakvélemények értékelése során a perben eljáró bíróságoknak hivatalból kellett vizsgálniuk a Pp. 316. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott aggályossági okok fennállását, a Pp. 316. § (3) bekezdése értelmében ugyanis az aggályos magánszakértői vélemény vagy kirendelt szakértőtől származó szakvélemény a perben bizonyítékként nem vehető figyelembe. Ezt a vizsgálatot – a felek által megfogalmazott észrevételekre is tekintettel – mindkét fokú bíróság elvégezte, de a magánszakértői vélemény aggályosságát illetően eltérő megállapításokat tettek. Ebben a körben a másodfokú bíróság álláspontja volt helytálló: a magánszakértői vélemény aggálymentesnek minősült, és ezért bizonyítékként való figyelembevétele nem volt mellőzhető. A felülvizsgálati kérelmükben az alperesek azt sérelmezték, hogy a másodfokú bíróság a magánszakértői véleményt ennek ellenére alkalmatlannak tartotta az általuk bizonyítandó tények alátámasztására, vagyis azt mégis aggályosnak tekintette, ugyanakkor – csakúgy, mint az elsőfokú bíróság – erre az anyagi pervezetés körében nem hívta fel a figyelmüket. Ez a felülvizsgálati hivatkozás azonban a jogerős ítélet idevágó indokainak és az aggályosság fogalmának téves értelmezésén alapult. Az előzőekben már hivatkozott Pp. 316. § (1) és (2) bekezdésében tételesen felsorolt aggályossági okok bármelyikének fennállása a szakvéleményt a bizonyításra való alkalmasságától fosztja meg, és kizárja annak bizonyítékként való felhasználását. A Pp. 316. § (3) bekezdésében foglalt bizonyítékértékelési tilalom folytán a bíróság az aggályos szakvéleményt a bizonyítás eredményének mérlegelésekor semmilyen módon nem veheti figyelembe. A Pp. 279. § (1) bekezdése szerinti bizonyítékmérlegelésnek viszont az egyébként aggálymentes szakvélemény bizonyító erejének értékelésére is ki kell terjednie, ami akár azt is eredményezheti, hogy a bíróság nem állapítja meg a fél által szakvéleménnyel bizonyítani kívánt tény fennállását. Az adott esetben is ez történt, mivel a másodfokú bíróság az aggályosnak nem tekinthető magánszakértői véleményt a további bizonyítékokkal együtt a mérlegelési körébe vonta, és annak eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a magánszakértői véleménnyel az alperesek az általuk bizonyítandó, a mentesülésükhöz szükséges tények fennállását bizonyítani nem tudták. Ez azt is jelenti, hogy a másodfokú bíróságot a Pp. 317. § (1) bekezdés *d)* pontjában előírt, az anyagi pervezetés körébe tartozó, a magánszakértői vélemény aggályosságával kapcsolatos figyelemfelhívási kötelezettség sem terhelte.

[51] Az alperesek a kirendelt szakértőtől származó szakvélemény aggályosságára is tévesen hivatkoztak. A kirendelt szakértő által felhasznált zajvizsgálati „szakvélemény” felülvizsgálati kérelemben megjelölt alaki hiányosságai semmiképpen sem eredményezhették a perbeli szakvélemény aggályosságát. A kompetenciahiány esete sem merülhetett fel, hiszen az utóbbi szakkérdés megválaszolása is a kirendelt szakértő szakismeretei közé tartozott. Ezzel szemben a másodfokú bíróság helyesen rögzítette, hogy az alperesek észrevételeinek

alapjául szolgáló magánszakértői véleményre tekintettel a kirendelt szakértőnek a zajvédelem körébe tartozó megállapításai nem voltak kétségbe vonhatók, mivel a magánszakértő e szakterületen kompetenciával nem rendelkezett. Ehhez képest a másodfokú bíróság – a Pp. 373. § (2) bekezdésében megkövetelt feltételek hiányában – indokoltan mellőzte a Pp. 373. § (1) bekezdésében tiltott utólagos bizonyítás keretében felhasználni kívánt, az alperesek által a fellebbezésükhöz csatolt szakértői állásfoglalás figyelembevételét.

[52] A másodfokú bíróság bizonyítékértékelési tevékenységét érintő felülvizsgálati támadás kapcsán arra kellett figyelemmel lenni, hogy a felülvizsgálati eljárás nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (BH 2013.119.II.). A bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésének hiányában a bizonyítékok felülmérlegelésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség (BH 2017.155., BH 2012.179.).

[53] Ennek megfeleltethető bizonyítékmérlegelési hibát azonban a másodfokú bíróság nem vétett. A magánszakértői vélemény bizonyító erejének értékelésekor helyesen tulajdonított jelentőséget annak, hogy a szükségtelen zavarás elkerülésére alkalmas és az alperesek által ténylegesen használt technológiai megoldásokat, egyéb konkrét intézkedéseket nem határozott meg. Ezzel szemben az alperesek a felülvizsgálati kérelmükben alaptalanul kifogásolták, hogy a másodfokú bíróság e tények fennállásának vizsgálatakor csak a kirendelt szakértő szakvéleményét vette figyelembe. Ezzel összefüggésben annak volt jelentősége, hogy a bizonyítási teher – fentiekben már ismertetett – helyes kiosztása szerint a mentesüléshez szükséges tények bizonyíthatatlanságát az alperesek terhére kellett értékelni.

[54] A tanúvallomások esetében nem állt fenn olyan – a Pp. 289. § (5) bekezdésében és 290. § (6) bekezdésében nevesített – körülmény, amely azok bizonyítékként való figyelembevételét kizárta volna. A tanúk hozzátartozói és az alperesek által állított egyéb érdekeltségi viszonyát a bíróságoknak a bizonyítás eredményének a Pp. 279. § (1) bekezdése szerinti mérlegelésekor kellett értékelniük. Ennek során tekintettel voltak arra, hogy a magukat elfogulatlannak valló tanúk a szomszédjukban végzett építkezés reájuk és lakókörnyezetükre gyakorolt zavaró hatásairól közvetlen tudomással bírtak, amely a mérlegelés körébe vont további bizonyítékokkal és egyéb peradatokkal sem álltak ellentétben. Az elsőfokú bíróság helyesen mellőzte a társasház közös képviselőjének az alperesek által kért, a perben jelentős tények bizonyításához szükségtelennek tekinthető tanúkenti meghallgatását. A III. rendű alperes ügyvezetőjének az alperesek részéről ugyancsak eredménytelenül kért személyes meghallgatása pedig nem a bizonyítási eljárás részeként, hanem a Pp. 230. §-a alapján lett volna foganatosítható, és a törvényes képviselő ennek keretében tett nyilatkozatát sem bizonyítékként, hanem a III. rendű alperes előadásaként lehetett volna értékelni. Ennek szükségtelenségére, valamint a III. rendű alperes ügyvezetőjének a perben kirendelt szakértővel való együttes meghallgatásának az eljárásjogi szabályok által meg nem engedett voltára a másodfokú bíróság helyesen mutatott rá. Mindemelllett a perben eljáró bíróságok bizonyítékmérlegelése az alperesek által csatolt okiratok, s köztük a zajhatárérték túllépését engedélyező közigazgatási határozat tartalmának értékelésére is kiterjedt.

[55] Az alperesek a felülvizsgálati kérelmükben a sérelemdíj iránti igény megalapozatlansága körében sem anyagi jogi jogszabályhely téves alkalmazását állították, hanem eljárási szabálysértésre hivatkoztak. A másodfokú bíróság ugyanakkor a felülbírálati jogkörének a Pp. 370. § (1) bekezdésében kijelölt korlátain nem lépett túl. A kérelemhez kötöttség e rendelkezése az alperesek hivatkozása szerint azért sérült, mert a másodfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a fellebbezésükben vitatták a felperesek sérelemdíjra való

jogosultságát. Ez a hivatkozás azonban a következők miatt volt téves. A másodfokú bíróság az alperesek részéről nem tekintette vitatottnak azt, hogy bizonyítottsága esetén a szükségtelen mértékű zavarás alkalmas volt a felperesek személyiségi jogainak megsértésére, mely megállapítás nem ellentétes a fellebbezésben kifejtett indokokkal. Azok szerint ugyanis az alperesek a sérelemdíjra való jogosultsághoz szükséges feltételeknek az adott esetben való együttes fennállását vonták kétségbe, vagyis azok bizonyítottságát hiányolták. A másodfokú bíróságnak a korábbiakban értékelt bizonyítékmérlegelését éppen ez tette szükségessé.

[56] A felperesek csatlakozó felülvizsgálati kérelmének a rezgéshatással megvalósított személyiségi jogsértés megállapítására irányuló része az alábbiak miatt nem volt teljesíthető. A másodfokú bíróság a kirendelt szakértő szakvéleménye és a tanúvallomások alapján az említett zavaró hatást az elsőfokú bírósággal egyezően bizonyítottnak tartotta. Ez a ténymegállapítása a felperesek által sem vitatottan a bizonyítékok helyes, a Pp. 279. § (1) bekezdésének megfelelő mérlegelésén alapult. Ezt meghaladóan azonban annak megítélése, hogy a szóban forgó zavarás szükségtelen mértékű volt-e, és ezzel együtt alkalmas volt-e a felpereseknek a keresetükben megjelölt személyiségi jogainak megsértésére, már jogkérdésnek minősült. Következésképpen az abban való állásfoglalás az irányadó anyagi jogi jogszabályhelyek, a dolog használatának általános magánjogi korlátját meghatározó Ptk. 5:23. §-ának és – nem nevesített személyiségi jogokról lévén szó – a személyiségi jogok általános védelméről rendelkező Ptk. 2:42. §-ának alkalmazását feltételezte. Emiatt az e jogszabályhelyek, valamint a személyiségi jogsértés adott esetben alkalmazni kért objektív szankcióját rögzítő Ptk. 2:51. § (1) bekezdés *a*) pontjának sérelmére alapított csatlakozó felülvizsgálati támadás hiányában a másodfokú bíróság fentiekben ismertetett jogi következtetésének helyessége nem volt vizsgálható.

[57] A másodfokú bíróság a felpereseket megillető sérelemdíj mértékének leszállítását a személyiségi jogsértés szűkebb körben való meghatározásával indokolta. Ez a körülmény pedig – a csatlakozó felülvizsgálati kérelemben előadottakkal szemben – azzal együtt is alátámaszhatta a mérséklést, hogy a másodfokú bíróság egyebekben helytállóan tartotta az elsőfokú bíróság részéről a Ptk. 2:53. § (3) bekezdésében nevesített szempontok értékelését. Ehhez képest a Pp. 279. § (3) bekezdésének való megfelelés vizsgálatakor annak kellett jelentőséget tulajdonítani, hogy a felpereseket ért hátrányokat a bíróságok teljes körűen feltárták, és a másodfokú bíróság a sérelemdíj összegének meghatározásakor az irányadó ítélkezési gyakorlat megjelenítésére az elsőfokú bíróság által is alkalmasnak tartott eseti döntés mellett az értékviszonyok változására is figyelemmel volt.

[58] Mindemellett a felperesek a jogerős ítéletnek az első- és másodfokú perköltség viseléséről szóló rendelkezését is megalapozatlanul sérelmezték. Az ügyvédi megbízási szerződésben kikötött és a felperesek által felszámított ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú perköltség összegét mindkét fokú bíróság a részleges pernyertesség esetén alkalmazandó, a Pp. 83. § (3) bekezdésében írt kivételes költségviselési szabály alkalmazásával állapította meg. Annak az IM rendelet 2. § (2) bekezdése szerinti mérséklésének a másodfokú bíróság indokát adta: a kifejtett jogi képviselési tevékenység munka- és időigényességére figyelemmel a felszámított munkadíj összegét eltúlzottnak tartotta. Ez a mérlegelésen alapuló és a szükséges mértékben indokolt döntés, mint ahogy a másodfokú perköltség viseléséről szóló, a Pp. 83. § (2) bekezdésén nyugvó hasonló tartalmú rendelkezése sem sérti a csatlakozó felülvizsgálati kérelemben e körben feltüntetett eljárásjogi jogszabályhelyeket.

[59] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[60] 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 316. § (1), (2) és (3) bekezdés

A döntés elvi tartalma

[61] Az aggályossági okok bármelyikének fennállása a szakvéleményt a bizonyításra való alkalmasságától fosztja meg, és kizárja annak bizonyítékként való felhasználását. A bíróság az aggályos szakvéleményt a bizonyítás eredményének mérlegelésekor semmilyen módon nem veheti figyelembe. A bizonyítékmérlegelésnek viszont az egyébként aggálymentes szakvélemény bizonyító erejének értékelésére is ki kell terjednie, ami akár azt is eredményezheti, hogy a bíróság nem állapítja meg a fél által szakvéleménnyel bizonyítani kívánt tény fennállását.

Záró rész

[62] A felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem eredménytelenségére tekintettel, a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 83. § (2) bekezdés második mondata szerint a felülvizsgálati eljárási költségeiket a felek maguk viselik.

[63] Az I-III. rendű alperesek az eljárás tárgyi illetékeljegyzési jogos volta [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 62. § (1) bekezdés *f*) pontja] miatt le nem rótt, az Itv. 39. § (1) bekezdése és 50. § (1) bekezdése alapján meghatározott mértékű felülvizsgálati eljárási illetéknek a felülvizsgálat általuk szükségtelenül kért engedélyezéséért megfizetett 84.000 forintot meghaladó részének az állam javára történő megfizetésére a Pp. 102. § (1) bekezdése értelmében kötelesek.

[64] A II-III. rendű felperesek az ugyancsak az eljárás tárgyi illetékeljegyzési jogos volta miatt le nem rótt, az Itv. 39. § (1) bekezdése és 50. § (3) bekezdése alapján meghatározott mértékű csatlakozó felülvizsgálati illeték reájuk eső, arányos (1/3 – 1/3) részének az állam javára történő megfizetésére a Pp. 102. § (1) bekezdése értelmében kötelesek.

[65] A le nem rótt csatlakozó felülvizsgálati illeték további részét a teljes személyes költségmentességben részesített I. rendű felperes helyett a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam viseli.

[66] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet és a csatlakozó felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 376. § (1) bekezdés *a*) pontja szerint – az alperesek kérelmére – tárgyaláson bírálta el.

[67] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d*) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. szeptember 21.

Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró